

F. R. Unat



Prof. Dr. G. Jäschke

PROFESÖR DR. GOTTHARD JÄSCHKE

FAİK REŞİT UNAT

Türkiye Tarihinin Birinci Cihan Savaşı günlerinden son yıllara kadar olan yakın dönemi üzerinde çalışanların, adına ve eserlerine saygı duydukları uluslararası bir şöhret olan Profesör Dr. G. Jäschke, 8 Nisan 1964 günü, hayatının yetmişinci yıldönümüne ulaşmış bulunuyor. Türk Tarihinin bu emektar dostunu ve Kurumumuzun bu şerefli üyesini, bu mutluluğa eriştiğinden dolayı candan kutlamayı ve ona sağlık ve huzur içinde çalışarak verimli mesaisiyle Türkiye Tarihine ve ilme hizmetine devam edebilmesi için Tanrı'dan uzun ömür dilemeyi, bir dost ve meslektaş sıfatıyla zevkli bir vazife bilmekteyim. Bu vesile ile feragatkâr olduğu kadar mütevazı ve gerçek bir Türk dostu bulunan bu ilim adamının hayatı ve eserleri hakkında "Belleten"de yer alan bu yazımla, onun Münster Üniversitesi tarafından tertiplenen yıldönümü törenine, Türkiye'den de ufak bir armağan sunmak istedim.

Profesör Jäschke, 8 Nisan 1894'de Silezya'da Reichenbach bölgesindeki Oberpeilau köyünde doğmuştur. Berlin civarında Lichterfelde'deki klâsik diller öğretimi yapan Schiller Lisesine devam ederek 1912'de Bakaloryasını vermiş ve aynı sene Freiburg i. Br. Üniversitesinde yüksek öğrenime başlamıştır. Bir süre sonra Berlin Üniversitesine geçen Jäschke'nin bu Üniversitedeki Seminar für Orientalische Sprachen (Doğu Dilleri Enstitüsü) nün Türkçe bölümüne devam ederek 1914'de diploma aldığını görüyoruz. Birinci Cihan Savaşı'nın silâh altına çağırıldığı bu genç Üniversiteli, Batı cephesine sevk olunuyor, Champagne'da katıldığı savaşırlardan birinde, 6 Ekim 1915'de yaralanarak saf dışı bırakılıyor. İyileştikten sonra 1916'da Berlin'de Prusya Yüksek Mahkemesinde (Kammergericht) de birinci Hukuk imtihanı geçirerek devlet hizmetine giriyor ve 1917'de Greifswald Üniversitesinde "Başlangıcından bugüne kadar Osmanlı Meşrutiyet İdaresinin Gelişmesi" konulu tezini kabul ettirerek Hukuk doktoru pâye ve unvanını kazanıyor.

1918-1931 yılları arasında Almanya Dışişleri Bakanlığı kadrosunda görev alan Jäschke'yi 1918'de, Birinci Cihan Savaşı'nın son

yılında İstanbul Alman Başkonsolosluğu tercümanlığında, 1919-1924 yıllarında da Berlin'de Dışişleri Bakanlığı merkez teşkilâtında görmekteyiz. 1920'de kazandığı Consulaire-diplomatique imtihanıyla kariyere malolan bu zat, 1924-1926 yıllarında İzmir'de, 1926-1927 yıllarında da Tiflis'de viskonsül olarak hizmette bulunduktan sonra, 1927'de Ankara'daki Alman Büyükelçiliğine Üçüncü Kâtip olarak atanıyor ve 1931 yılına kadar bu sıfatla Atatürk Türkiye'sinin merkezinde ve Türk devrim hareketleri içinde yaşıyor. Jäschke'yi dört kız babası olma mutluluğuna eriştiren sayın hayat arkadaşı Bayan Liselotte (Fechner) Jäschke ile 7 Nisan 1931'de evlenmesi de, Türkiye'deki hizmet yıllarına rastlamaktadır.

1931'de Jäschke'nin dış hizmetler kadrosundan ayrıldığını Berlin Doğu Dilleri Enstitüsünde Türk Dili Kürsüsü Profesörlüğüne atanarak öğretim mesleğine geçtiğini, bu suretle de yani Türkiye'nin tarihi üzerindeki sistemli çalışma ve araştırmalarıyla kendisine bugünkü şöhretini ve Türkiye tarihçileri arasındaki seçkin yerini sağlayan hizmet devresine girdiğini görmekteyiz. Berlin'deki bu vazife, 1945 yılına kadar sürmüş ve Profesör bu tarihten sonra emekliye ayrıldığı 1959 yılına kadar Münster Üniversitesinde aynı sıfatla öğretimde bulunmuş, ilmi araştırma ve yayınlarına devam etmiştir. Bugün Emeritus sıfatıyla Münster'de yaşamaktadır.

Prof. Jäschke'nin memleketimizi çeşitli konularda ilgilendiren ilmi yayınlarının tam bir bibliyografik listesi, Belleten'in bu sayısının Bibliyografya bölümünde yer almış bulunmaktadır¹. Bunlar arasında bilhassa "Geschichtskalender der Türkei" adlı ve kısım kısım yayınlanan kronolojik eser, son zamanlar Türkiye tarihi üzerinde çalışan her araştırmacıya pratik bir şehir kılavuzu gibi tanımadığı ve bilmediği yollarda dolaşarak istediği doğrultuyu bulmayı sağlayacak, her zaman el altında bulundurulması gerekli bir yardımcı kitap niteliğini taşımakta ve uzun yıllar bu üstün yerini muhafaza edeceğinden şüphe ettirmemektedir.

Prof. Jäschke Türkiye hakkında yayımlanmış ve yayımlanmakta olan bütün yayınları büyük bir ilgi ile toplayan ve inceleyen bir mütebbi olduğu gibi, memleketimizdeki fikir ve devrim hareketlerini de dikkatle izleyen, nedenlerini araştıran, sonuçlarından memnun-

¹ Ne yazık ki arkadaşımızın acı ölümü bu bibliyografyayı hazırlamasına imkân vermemiştir. (Belleten)

luk veya üzüntü duyan çok samimî bir Türk dostudur. Son Tarih Kongrelerimize bizzat katılarak Seksiyon Başkanlıklarında ve Başkanlık divanlarında vazife almış ve kongrelere Türk devrimi ile ilgili önemli tebliğler sunmuştur. Kendisi 25 Nisan 1959 tarihinde Türk Tarih Kurumu Genel Kurulu tarafından Şeref Üyeliğine seçildiği gibi, Türk Devrim Tarihi Enstitüsü de daha 28 Nisan 1955'de Profesör Jäschke'ye Danışma Kurulu Fahrî Üyeliği pâyesini vermiş bulunmaktadır.

Bu değerli ve dost ilim adamına daha uzun yıllar şerefli mesaisinde başarılar dilerim.
